

PWN-Brief

Pastoraat voor woonwagenebewoners, Sinti en Roma in Nederland

Emmaplein 19 C, 5211 VZ 's-Hertogenbosch

Nummer 36, januari 2018

PostNL
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas



*Speciale editie gewijd
aan het overlijden van
Hélène van Hout, 35 jaar
secretaresse en redactrice
van het PWN*

**‘Het leven
past tussen
de twee kaften
van een boek’**

Hélène van Hout

26 augustus 1952 – 22 december 2017

Het bestuur van de instelling Pastoraat woonwagenebewoners, Sinti en Roma, het bestuur van de stichting Mgr. Bekkersfonds en het bestuur van de stichting Media PWN is Hélène van Hout zeer erkentelijk voor haar 35 jaar lange toegewijde inzet.



In memoriam

Na een ziekteperiode van zeven maanden is op 22 december 2017 H       van Hout op 65-jarige leeftijd in haar woonplaats Vught overleden.

In de eerste week van de maand juni werd zij hees. Na onderzoeken in het ziekenhuis bleek zij een ernstig ongeneeslijke ziekte onder de leden te hebben. Op 9 augustus 2017 werd haar door de behandelde longarts verteld, dat de levensverwachtingen voor haar nog maar enkele maanden tot een jaar zouden zijn.

Toen H       deze boodschap vernam deed zij het verzoek dit verschrikkelijke bericht niet naar buiten te brengen. Een gevolg van haar ziekte was dat een gedeelte van haar stembanden waren uitgeschakeld. Omdat zij moeilijk kon spreken koos zij ervoor de ziekte en de behandelingen die daaruit voorkwamen, in alle rust en beslotenheid van een kleine kring een plaats te geven. Een neveneffect van de ziekte was een ernstige jeukaandoening. Deze constante irritaties van de huid bezorgden haar tot haar laatste uren bijna onuitstaanbare ongemakken. Hiervoor bleek geen kruid gewassen te zijn. H       voelde zich echter niet echt ziek, geen koortsverschijnselen, maar haar lichamelijke krachten zoals lopen en het verzorgen van de dagelijkse bezigheden verminderden gestaag. Na 5 december kon zij bijna geen vast voedsel meer verdragen. Zij wenste geen verdere medische behandeling zoals een nog voorgestelde bestraling. Nadat zij bedlegerig werd rond 15 december ging haar gezondheid snel achteruit. In de nacht van vrijdag 22 december om 1.10 uur overleed zij.

Kalm en rustig

H       heeft de ziekte van het begin tot het einde kalm en rustig ondergaan. Steeds paste zij zich aan bij de ontwikkelingen. Zolang mogelijk bleef ze met de auto naar het ziekenhuis rijden en stond erop zelf te chauffeurs en met de fiets naar de winkel te gaan. Ze had haar rijbewijs op 30 augustus, vlak na haar verjaardag, vroegtijdig laten verlengen tot verbazing van de dienstdoende gemeenteambtenaar. Zij was bang dat dat in een later tijdstip niet meer zou kunnen. De laatste maanden toen ze de gewone dingen van de dag niet meer kon doen nam ze het handwerken van de vroeger ter hand, kocht, las en genoot van de pas uitgekomen boeken: Het geheime dagboek van Hendrik Groen, 83    jaar: 'Pogingen iets van het leven te maken' en 'Zolang er leven is' en wilde opnieuw gaan tekenen waar uiteindelijk de tijd voor ontbrak.

Als er vanuit het ziekenhuis minder goed nieuws kwam had zij daar zelf al over nagedacht, en was er vaak al in haar planning en organisatie van de dagelijkse handelingen op vooruitgelopen. Het was alsof ze zelf haar eigen lichaam, ook van binnen, het beste kende. De medicijnen die zij ter verwerken kreeg wer-

den goed bestudeerd op mogelijke bijwerkingen. Als deze haar niet bevielen nam zij ze niet in tot verwondering van de artsen en de apotheek.

Laatste levensfase

Toen zij de boodschap van haar ziekte kreeg was zij er zich al snel van bewust dat de nieuwe fase van haar leven was ingezet: de eindfase. H       was altijd geïnteresseerd in geschiedenis. Bij het schrijven van brochures kon zij zich intens verdiepen in de achtergronden van de bevolkingsgroepen of van individuen. Zij kon levensstijlen en handelingen ordenen, beschrijven en in beeld brengen.

Deze verworvenheid zette zij in om haar eigen levensloop in beeld te brengen. Ze had privé al verschillende levensfotoboeken vervaardigd van haar familie. Nu, het duidelijk was dat haar leven zou eindigen, werkte zij aan haar persoonlijk levensfotoboek: ze bracht haar leven met fotomateriaal, jaartallen en zonder woorden, in beeld. Ze gaf het boek de titel: 'Het leven past tussen de twee kaften van een boek'. Op haar verzoek zijn er een veertigtal foto's uit het boek getoond tijdens de uitvaartdienst met als



Levensfotoboek

achtergrond het muziekstuk 'Spiegel im Spiegel' van Arvo Pärt. En zij verzocht om het boek te laten rondgaan bij de koffie in de aula na de uitvaartdienst. Ook had ze de rouwkaart, het gedachtenisprentje, het globale programma van de uitvaartdienst samengesteld en de kleren uitgezocht. Dat alles had ze in een bewaardoos gedaan met het verzoek om haar wensen bij het afscheid te respecteren.

Het was dus haar afscheidsdienst of liever gezegd Héléne wenste zélf op haar wijze afscheid te nemen.



De bewaardoos met daarin voorbereidingen de uitvaart

'De stilte'

Over haar wens 'de stille momenten in het leven te koesteren' het volgende: Enkele jaren geleden kreeg Héléne last van aanhoudende oorsuizingen. Door de KNO arts werd ze geadviseerd een gehoortest te ondergaan. De gehoordeskundige van Kentalis in Sint Michielsgestel stelde vast dat zij een permanente gehooroevergevoeligheid van haar gehoororgaan had. Geluiden kwamen bij haar sterker binnen dan normaal. Dat verklaarde waarom Héléne altijd een afkeer heeft gehad aan lawaai. Op het kantoor in 's-Hertogenbosch werkte ze graag alleen, liefst in een apart kamertje om zich beter te kunnen concentreren. Thuis zocht ze naar de stilste plekken om te slapen en te leven. Feestjes en gelegenheden met harde muziek ontweek ze. Als het lawaai om haar heen door machines en herrie makende apparaten haar weer eens irriteerden liet ze zich weleens ontvallen dat ze het jammer vond niet in een vroeger tijdperk geboren te zijn: in de tijd van voor de industriële revolutie, toen de wereld nog stil was. Na de medische vaststelling van haar gehoorgevoeligheid kon zij deze uitzonderlijkheid van haar leven meer een plek geven: een slaap en werkkamer van haar woonhuis liet zij beter isoleren. Niet verwonderlijk dus dat zij in haar afscheidsdienst de aanwezigen de boodschap meegaf om de kostbare stiltes in de lawaaiëriege wereld te koesteren.



Genieten van de rust en de stilte van de natuur



1973 Onderwijzeres op de Remigiusschool in Zevenaar



Korte levensschets

Hélène, met de doopnamen Helena Coleta Maria Henrica, werd op 26 augustus 1952 geboren te Eindhoven. Het gezin van Hout telde vijf kinderen. Drie meisjes en twee jongens. Zij was de middelste in leeftijd.

Na haar middelbaar onderwijs op de MMS, Van Maerlantlyceum te Eindhoven, behaalde Hélène haar onderwijsakte op de Pedagogische Academie Cor Jesu in Eindhoven in 1971. Ze was toen 19 jaar oud. Zij stond ongeveer acht jaar als leerkracht voor de klas van de lagere school waarvan drie jaar aan de jongensschool De Springplank in Deurne en vijf jaar op de jongens en meisjes Remigiusschool in Zevenaar.

Gedurende deze jaren volgde zij naast haar fulltime schoolbaan cursussen o.a. sociologie, filosofie, psychologie en letterkunde als thuisstudie. Toch bleek het onderwijs en alle ontwikkelingen daar omheen te veel van haar krachten te vragen. Haar gezondheid leed daar zwaar onder en ze liet zich adviseren om een ander beroep te kiezen.

Na enkele korte betrekkingen van 1978 tot 1983, voorlichtingsassistente basisscholen Jeugd tandverzorging, administratief medewerkster boekhandel Van Piere in Eindhoven en administratief medewerkster gemeente Eindhoven, werd haar een parttime baan aangeboden bij de landelijke pastorale instelling voor reizigers, Roma en Sinti in 's-Hertogenbosch.

Op 1 maart 1983 trad zij in dienst als parttime secretaresse (20 uur basis). Dat is nu bijna 35 jaar geleden. Hélène was ijverig, accuraat, bescheiden, leergierig en toegewijd. Het werken met aalmoezeniers van het woonwagendoraat, zoals de paters en religieuzen vroeger genoemd werden, beviel haar wel. Omdat de instelling een kleine landelijke instelling was diende zij, als enigste administratieve medewerkster, alomvattende secretariële werkzaamheden te verrichten in de beperkte tijd van haar parttime aanstelling. Zij dacht ook graag mee na over het beleid van de instelling en noemde zich vaak de meedenkmedewerkster.

Geen minuut liet zij verloren gaan en pauzes kende zij niet. In die 35 jaar heeft zij zich nooit ziek hoeven te melden.

Mediawerk

Voor haar werk bekwaamde zij zich verder in het media werk en volgde in 1999 een praktische cursus op de school van Journalistiek in Tilburg en deed cursussen in de Nederlandse taal en stijl. Haar tekentalent kwam zo ook tot haar recht. Een tijd lang tekende zij ieder jaar een thema kerstkaart en tekende portretten en illustraties. Ze verzorgde de redactionele werkzaamheden van de nieuwsbrieven, later de PWN-brief en nam van 1999 tot 2006 de eindredactie van het tijdschrift SAMEN op zich. Alle brochures en kleine boekwerkjes van de kerkelijke instelling van het PWN zijn onder haar redactionele leiding tot stand gekomen. Later kwam daar ook de redactie van de website bij.

Tekentalent





Uit Tijdschrift 'Samen' nummer 1-1999

Jan van der Zandt schreef naar aanleiding van haar afscheid als vaste medewerkster van het PWN op 1 augustus 2012 het volgende artikel:

Afscheid Hélène

Veranderingen



- 1985 *Mijn eerste stappen als secretaresse van het landelijke woonwagenpastoraat waren stoffig en grijs. Letterlijk,' zo schreef **Hélène van Hout** (1952) in een artikel in de jubileum-uitgave 25 jaar Studiedagen 1964-1989 van het PWN. 'De ruimte die diende als kantoor van de Stichting PWN (destijds aan de Luybenstraat te 's-Hertogenbosch, red.) was slechts bereikbaar via het aangrenzende bureau van Cura Migratorium. Omdat elk zichzelf respecterend bedrijf een eigen toegang heeft werd er, toen ik op 1 maart 1983 'mijn intrede' deed, gehakt, gehouwen en gebroken in een muur, waarin later een deur moest passen waarop het opschrift Secretariaat Stichting Pastoraat Woonwagenbewoners in Nederland zou prijken. Mijn nieuwe werkgever, Jan van der Zandt m.s.c., die temidden van het gruis aan een groot stalen bureau de post doornam, bleek van begin af aan een goede te zijn. Hij loodste me uit het stof en uit het gebouw: ik hoefde niet te werken.'*



1989

Arbeidsintensieve jaren

Een dag later krijgt Hélène een piepklein kamertje van drie bij twee meter toegemeten, met uitzicht op een niet veel groter achtertuin. Haar werk bestrijkt echter het hele land. Zij is in 1983 de eerste en enige secretariële medewerkster van het PWN en blijft dat negenentwintig jaar lang, ook nog eens zonder ooit ziek te zijn gemeld (!).



1995

Ze kent van begin af aan een buitengewone arbeidsdiscipline.

Haar taken zijn allround: van de organisatie, de administratie en de verslaglegging tot het kopje koffie voor de gasten. In de beginjaren - de tijd van de deconcentratie van de grote woonwagencentra - gaat zij met de landelijke pastor het land in om regionale vergaderingen, studie- en supervisiebijeenkomsten van pastores en contactpersonen te notuleren. Als de woonwagenwet in 1999 verdwijnt, zet het PWN een nieuwe stichting op: Media PWN. Hélène verdiept zich een jaar lang in het opzetten van een tijdschrift bij de School voor Journalistiek in Tilburg en neemt vervolgens de taak van tekstschrijver en eindredacteur van het nieuwe *Samen!* op zich. Zeven jaar lang komt het blad zes maal per jaar uit. Het vraagt veel tijd en inspanning naast haar taken voor het PWN, vooral omdat ze op parttimebasis werkt. Haar redactionele vaardigheden werpen daarna hun vruchten af in onder andere de



2000

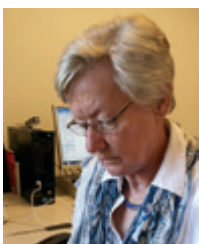
Naar- en Na-2000-reeks, de nieuwsbrieven en niet als laatste de brochures die van haar hand verschijnen: *Gedenken in Auschwitz* (2006), *Geloven onderweg* (2008), *Donkere Dagen* (2009), *Van Pater tot Parochie* (2010) en *Door alle tijden* (2011).



2002

Bekende naam

De vertrouwde telefoonstem: 'Goedemorgen, PWN, met Hélène van Hout' krijgt u na de zomervakantie niet langer te horen. Na in totaal eenenveertig jaar aan het arbeidsproces te hebben deelgenomen, gaat Hélène per 1 augustus 2012 met prepensioen. Mogelijk komt u haar naam nog weleens tegen. Voor de stichting Media PWN zal zij haar ervaringen en deskundigheid blijven inzetten voor het mede samenstellen en schrijven van nieuwsbrieven en brochures. Daar zijn wij haar oprecht dankbaar voor. Hélène, dank, veel dank voor al die vruchtbare jaren van samenwerking



2014

Na het afscheid als vaste medewerkster bleef Hélène beschikbaar als oproepkracht op het gebied van de Media. Zij behield de redactie van de PWN-Brief en werkte aan de volgende brochures: *Ten dienste van* (2012, Bezield door Maria (2013), *Kerk & Presentie* (2014). Haar laatste boekje over de Romabevolking, kwam uit in juni 2017 en was getiteld: *Toen, nu en dan?* Later zegt ze hierover: 'toen ik eind juni na dit werk de deur van het kantoor achter mij dicht deed had ik het gevoel dat ik niet meer terug zou keren.'

De 35 jaar dat H  l  ne voor het PWN werkzaam was zijn er veel dingen op het secretariaal gebied veranderd: van het handmatig typewerk tot het digitale tijdperk. H  l  ne moest vaak alleen die veranderingen machtig zien te worden. Haar broer Paul kwam graag te hulp voor computerprogramma's samen te stellen en Marjan, zijn vrouw, Nederlandse taaldeskundige, stond haar bij in het bekwamen van het tekstcorrectiewerk. H  l  ne bouwde een goede band op met de mensen van drukkerij Abdij Heeswijk en met Monique Raaijmakers voor de lay-out van de brochures en boekjes.

Terugkijkend op deze lange staat van intensieve dienst zei H  l  ne wel eens 'waar heb ik die energie vandaan gehaald om dit allemaal te kunnen doen in die beperkte tijd die ik beschikbaar had'!

Uitvaartdienst

De uitvaartdienst had plaats op 29 december in het crematorium van de Maaslanden in Vlijmen. Vanwege de feestdagen van 25 en 26 december was het moeilijk om familie en bekenden van H  l  ne op tijd te informeren. Toch waren er zestigtal mensen aanwezig waaronder haar vroegere collega's van de KNR van het Emmaplein, om haar uitgeleide te doen.

De dienst werd voorbereid door haar zus Monique van Beek van Hout en Jan van der Zandt. Hij leidde de dienst met medewerking van Rita Langenberg, jaren lang bestuurslid van besturen van het PWN.

Na het welkomstwoord en inleiding werd het muziekstuk Berceuse van Benjamin Godard Jocelyn ter gehore gebracht: rustige meditatieve muziek. Ingeborg van Gent, een nichtje van H  l  ne, stak een kaarsje op bij haar eigen olijfhouten Mariabeeldje.

Jan van der Zandt schetste haar levensverhaal zoals al eerder beschreven waarna de muziek: Song for Gavin van Ludivico Einaudi.

Rita Langenberg las de inleiding voor van de Powerpointvertoning die H  l  ne zelf geschreven had. Een veertigtal foto's, vanaf haar jeugd tot nu toe, werden getoond met de muziek Spiegel im Spiegel van Arvo Pärt.



Haar laatste foto op 2 september 2017: bruiloftsfeest van haar nichtje.

Jan zegende H  l  ne met het korte gebed:
God, beloon haar met Uw eeuwige stilte waar zij zo naar heeft verlangd. Waarna gezamenlijk het Onzevader en wees gegroet werd gebeden. Het laatste woord was voor H  l  ne zelf met haar gedachtenisprentje: een door haar bewerkt gedicht van Johanna Kruit.

**De laatste groet werd gebracht met de muziek:
And winter came van Enya**



Bloemen voor op de kist

*Wij zullen langzaam stiller zijn misschien
haast ongemerkt wordt zwijgen dan tot spreken
de dagen lopen zachter door de weken
we zullen dichterbij de grenzen kunnen zien*

*en wat voorbij is lijkt zo'n ver verleden
als een oude foto die langzaam verkleurd is
een dromend kind dat al verdwenen is
en niets te maken heeft met alles van het heden*

*wij zullen langzaam stiller zijn misschien
als de woorden van een laatste gedicht
maar we zullen dansen in een zee van licht
omdat we verder dan het einde zien*

Hélène van Hout

26 augustus 1952 - 22 december 2017



Gedachtenisprentje



Colofon

De *PWN-Brief* is een vier maandelijks uitgave van het PWN en verschijnt in de maanden april, augustus en december.

ISSN 2214-1146

Interviews en teksten

Jan van der Zandt m.s.c.
Hélène van Hout

Lay-out en druk

Buro Tweevoud
Monique Raaijmakers

Contactadres

Pastoraat
Woonwagenbewoners
in Nederland – PWN
Stichting Media PWN
Stichting Mgr. Bekkersfonds
Emmaplein 19 C
5211 VZ 's-Hertogenbosch

www.pwin.nl
pwin@telfort.nl
(073) 7370223



Giften

Een vrijwillige bijdrage om deze *PWN-Brief* te bekostigen stellen wij zeer op prijs en is welkom op NL59 RABO 0121905101 ten name van Pastoraat Woonwagenbewoners in 's-Hertogenbosch. Op ditzelfde banknummer zijn ook giften voor acute noodhulpverlening ten behoeve van woonwagenbewoners, Sinti en Roma welkom.

Het PWN wordt ondersteund door een solidariteitsbijdrage van de gezamenlijke religieuzen in Nederland via de Commissie PIN

Met weinig woorden

- Laatste pagina's -

Niet lang nadat ik vernomen had dat mijn leven zó onverwacht en zó onomkeerbaar zou veranderen, of beter gezegd: zou gaan eindigen, werd me de vraag gesteld: wat doet dit met je? Ik antwoordde: 'Ineens ben ik bezig de laatste pagina's van mijn eigen boek door te bladeren' en zo voelde het ook. Ik wist tegelijkertijd dat ik het zelf ook niet meer zou kunnen afsluiten. Dat mogen jullie doen. Dat hoeft niet vandaag, het kan ook morgen, of wanneer je wilt.

Hélène van Hout uit: Het leven past tussen twee kaften van het boek, uitvaartdienst 29 december 2017

- Gouden greep -



'Het grootste compliment in mijn beginjaren kreeg ik van de inmiddels overleden pater Arie Koot o.m.i., aalmoezenier voor woonwagenbewoners in de regio's Haarlem, Beverwijk en De Meerlanden. Hij zei me eens: "Meid, jij bent een gouden greep. Aan de hand van jouw verslagen snap ik tenminste waar de vergaderingen over gaan."

Hélène van Hout, landelijk bureau PWN, in 2003

H. van Hout, A. Koot o.m.i., 1987

- 'Juffrouw van de pater' -

De contacten met woonwagenbewoners verlopen in veel gevallen anders dan die met burgers. Dat is nou eenmaal zo. 'Bent u de juffrouw van de pater?' Beluister ik in de vraag aan de telefoon. 'Ja, dat ben ik,' geeft ik toe, hoewel ik toch wel een andere beschrijving van mijn functie in gedachten had. 'Geef hem eens gauw, want ik heb hem dringend nodig.'

Uit: Artikel van Hélène in 'Samen' jaargang 5 nr. 1-2003

- Overwinnen -

Tijdens de ziekte schreef Hélène op een notitiepapiertje het volgende: 'De natuur kan men alleen overwinnen door zich ernaar te schikken' Francis Bacon (1561-1626)

